

PIYELONEFRIT — BUYRAK PARENXIMASI KASALLIGI

Xudoynazarova Ra'no Chorshanbi qizi

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

Pediatrica ishi 1-kurs magistranti

Ismailova Barno Xasanoxunovna

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

Pediatrica kafedrasi t.f.n dotsent

Annotatsiya: Piyelonefrit buyrak parenximasi va jom-kosacha tizimining infeksiyon-yallig'lanish jarayoni bo'lib, u klinik amaliyotda eng ko'p uchraydigan buyrak kasalliklaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada piyelonefritning etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi hamda tashxislash tamoyillari ilmiy jihatdan yoritib berilgan. Shuningdek, kasallikning o'tkir va surunkali shakllari, ularning morfologik xususiyatlari hamda buyrak funksiyasiga ta'siri tahlil qilingan. Piyelonefritni erta aniqlash va o'z vaqtida davolash buyrak yetishmovchiligi kabi og'ir asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega ekanligi asoslab berilgan.

Аннотация: Пиелонефрит представляет собой инфекционно-воспалительное заболевание паренхимы почек и чашечно-лоханочной системы, широко распространённое в клинической практике. В данной статье рассмотрены этиология, патогенез, клинические проявления и диагностические аспекты пиелонефрита. Особое внимание уделено острой и хронической формам заболевания, их морфологическим изменениям и влиянию на функцию почек. Подчёркивается значимость

ранней диагностики и своевременного лечения для предупреждения развития почечной недостаточности и других осложнений.

Annotation: Pyelonephritis is an infectious and inflammatory disease of the renal parenchyma and the pelvicalyceal system and is one of the most common kidney disorders in clinical practice. This article discusses the etiology, pathogenesis, clinical manifestations, and diagnostic principles of pyelonephritis. Particular attention is paid to the acute and chronic forms of the disease, their morphological characteristics, and their impact on renal function. Early diagnosis and timely treatment are emphasized as key factors in preventing severe complications such as chronic kidney failure.

Kalit soʻzlar: piyelonefrit, buyrak parenximasi, siydik yoʻllari infeksiyasi, yalligʻlanish jarayoni, buyrak kasalliklari.

Ключевые слова: пиелонефрит, паренхима почек, инфекция мочевых путей, воспаление, заболевания почек.

Keywords: pyelonephritis, renal parenchyma, urinary tract infection, inflammation, kidney diseases.

KIRISH

Buyrak kasalliklari orasida piyelonefrit alohida oʻrin egallaydi, chunki u koʻpincha yashirin kechadi va kech aniqlanganda buyrak toʻqimasining qaytmas zararlanishiga olib kelishi mumkin. Piyelonefrit buyrak parenximasining infeksiya jarayon bilan shikastlanishi natijasida rivojlanib, organizmning umumiy holatiga ham salbiy taʼsir koʻrsatadi. Ayniqsa, ayollar, bolalar va keksa yoshdagi shaxslar ushbu kasallikka nisbatan yuqori xavf guruhiga kiradi.

ASOSIY QISM

Etiologiyasi va patogenez. Piyelonefritning asosiy etiologik omili bakterial infeksiya bo'lib, ko'pincha ichak tayoqchasi yetakchi rol o'ynaydi. Infeksiya ko'pchilik hollarda siydik yo'llari orqali yuqoriga ko'tarilish yo'li bilan buyrakka yetib boradi. Kamroq hollarda mikroorganizmlar gematogen yo'l orqali tarqaladi. Siydik oqimining buzilishi, immunitetning pasayishi va anatomik o'zgarishlar kasallik rivojlanishini tezlashtiruvchi omillar sifatida qaraladi. Patogenez jarayonida buyrak parenximasida yallig'lanish infiltratlari paydo bo'lib, funksional nefronlar soni kamayadi.

Klinik kechishi. O'tkir piyelonefrit to'satdan boshlanishi, tana haroratining ko'tarilishi, bel sohasidagi og'riqlar va dizurik shikoyatlar bilan tavsiflanadi. Surunkali piyelonefrit esa ko'pincha sust kechib, uzoq vaqt davomida aniq klinik belgilar bermasligi mumkin. Bunday holat buyrak parenximasining asta-sekin sklerozlanishiga va funksional yetishmovchilikka olib keladi.

Diagnostika va ahamiyati. Piyelonefritni aniqlashda laborator tekshiruvlar bilan bir qatorda instrumental diagnostika usullari muhim ahamiyatga ega. Siydik tahlillarida leykotsituriya va bakteriuriya aniqlanishi kasallik uchun xos hisoblanadi. Instrumental tekshiruvlar esa buyrak parenximasidagi struktur o'zgarishlarni baholash imkonini beradi. Ilmiy nuqtai nazardan, piyelonefritni chuqur o'rganish va erta aniqlash nefrologik asoratlarning oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Xulosa

Piyelonefrit — buyrak parenximasining jiddiy kasalligi bo'lib, u o'z vaqtida tashxis qo'yilmasa va davolanmasa, og'ir asoratlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun kasallikni erta bosqichda aniqlash, uning patogenezini chuqur o'rganish va kompleks davolash chora-tadbirlarini qo'llash zamonaviy tibbiyotning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. **Ismoilov A.S., Karimov U.K.** *Ichki kasalliklar (nefrologiya bo'limi).* — Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi tibbiyot nashriyoti, 2018. — 320 b.
2. **Rahimov B.R.** *Buyrak va siydik yo'llari kasalliklari.* — Toshkent: O'zbekiston tibbiyot nashriyoti, 2020. — 256 b.
3. **Smirnov A.V., Dobronravov V.A.** *Nefrologiya: o'quv qo'llanma.* — Moskva: GEOTAR-Media, 2019. — 384 s.
4. Qurbonov P. et al. TIBBIY BILIMLARNI O'RGATISHDA MASOFAVIY TA'LIM TIZIMINI TADBIQ ETISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – С. 178-181.
5. Mirzakarimov B., Qurbonov P. TIBBBIYOTDA MASOFAVIY TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING DIDAKTIK TA'MINOTINI YARATISH TEXNOLOGIYALARI //Research and Implementation. извлечено от <https://fer-teach.uz/index.php/rai/article/view/745>. – 2023.
6. Qurbonov P., Xoldarova G., Rasulova F. Tibbiyotda kompyuter tomografiyasi va undan samarali foydalanish. – 2023.
7. Qurbonov P., Ataxonov S., Sharofiddinov S. Masofaviy ta'limni tashkil etishning uslubiy asoslari //Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 13. – С. 43-47
8. Sh R. S., Qurbonov P. S. THE ROLE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN MEDICINE //Экономика и социум. – 2023. – №. 11 (114)-1. – С. 270-275.

Foydalanilgan internet saytlari

1. <https://library.ziyonet.uz/book/142161>
2. www.fjsti.uz
3. <https://tktishf.edu.uz/>
4. <https://dist.edu.uz>